

Parlamentul României
Senat

**Comisia juridică, de numiri,
disciplină, imunități și validări**

Nr.XIX/187/2015

R A P O R T S U P L I M E N T A R

**la Propunerea legislativă pentru modificarea Art.96 din Legea 303/2004
privind statutul judecătorilor și procurorilor**

În conformitate cu prevederile art.105 din Regulamentul Senatului, cu modificările ulterioare, Comisia juridică, de numiri, disciplină, imunități și validări, prin adresa nr. **L304** din **8 septembrie 2015**, a fost sesizată, de către plenul Senatului, în vederea reexaminării și elaborării raportului suplimentar asupra **Propunerii legislative pentru modificarea Art.96 din Legea 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor**, inițiatori: Agrigoroaei Ionel - senator PSD; Anghel Adrian - senator PSD; Anghel Cristiana-Irina - senator PC; Ardelean Ben-Oni - senator PNL; Barbu Tudor - senator PNL; Bumbu Octavian-Liviu - senator UNPR; Chelaru Ioan - senator PSD; Crețu Gabriela - senator PSD; Cristache Iulian - senator UNPR; Durbacă Eugen - senator PC; Duruț Aurel - senator PSD; Fifor Mihai-Viorel - senator PSD; Frătean Petru-Alexandru - senator PSD; Ghișe Ioan - senator Independent; Grapă Sebastian - senator UNPR; Grigoraș Viorel - senator PNL; Ichim Paul - senator PNL; Iliescu Lucian - senator UNPR; Ilieșiu Sorin - senator Independent; Iovescu Ioan - senator UNPR; László Attila - senator UDMR; Luchian Ion - senator PNL; Marian Valer - senator Independent; Mihai Alfred-Laurențiu-Antonio - senator Independent; Mihai Cristian-Dănuț - senator PNL; Miron Vasilica-Steliana - senator PNL; Mocanu Victor - senator PSD; Motoc Octavian - senator PNL; Năstase Ilie - senator UNPR; Niță Mihai - senator PC; Oprea Stefan-Radu - senator PSD; Pataki Csaba - senator UDMR; Popa Constantin - senator UNPR; Popa Florian - senator PSD; Rogoian Mihai-Ciprian - senator UNPR; Rotaru Ion - senator PSD; Severin Georgică - senator PSD; Tătaru Nelu - senator PNL; Toma Ion - senator UNPR; Vegh Alexandru - senator UDMR; Verestóy Attila - senator UDMR; Vochițoiu Haralambie - senator UNPR; Calimente Mihăiță - deputat PNL.

Inițiativa legislativă a fost respinsă de Camera Deputaților, în ședința din 10 iunie 2015.

Propunerea legislativă are ca obiect de reglementare modificarea alineatelor (4), (7) și (8) ale articolului 96 din Legea nr.303/2004 privind statutul judecătorilor și

procurorilor, republicată, cu modificările și completările ulterioare, în sensul instituirii răspunderii materiale a magistraților pentru erorile judiciare. Intervențiile legislative sunt argumentate în Expunerea de motive prin faptul că „după ce am făcut această radiografie a modului actual de reglementare a răspunderii magistraților, doresc să evidențiez faptul că analizarea dispozițiilor legale în materia răspunderii magistraților relevă o serie de disfuncționalități ce necesită a fi remediate, prin promovarea unor modificări legislative în această materie.”

Consiliul Legislativ a analizat propunerea legislativă și **a avizat favorabil**, având anumite observații și propuneri. **Guvernul** a transmis **punct de vedere negativ**.

Consiliul Superior al Magistraturii, în temeiul dispozițiilor art.38, alin.(3) din Legea nr.317/2004 privind Consiliul Superior al Magistraturii, republicată, cu modificările și completările ulterioare și, în baza Hotărârii plenului acestuia nr.330 din 7 aprilie 2015, a transmis **aviz negativ**. În punctul său de vedere, Consiliul Superior al Magistraturii a argumentat că:

“O primă modificare propusă vizează dispozițiile alin. (4) al art. 96, care se referă la dreptul persoanei vătămate la repararea prejudiciilor materiale cauzate prin erorile judiciare săvârșite în alte procese decât cele penale.

În prezent, exercitarea acestui drept este condiționată de stabilirea, în prealabil, printr-o hotărâre definitivă, a răspunderii penale sau disciplinare, după caz, a judecătorului sau procurorului pentru o faptă săvârșită în cursul judecății procesului, dacă această faptă este de natură să determine o eroare judiciară.

Propunerea vizează înlăturarea acestei duble condiționări cu o alta, și anume aceea ca “partea să fi uzat de toate căile de atac prevăzute de lege împotriva hotărârii ce se pretinde a constitui o eroare judiciară”. Eliminarea dispozițiilor actuale comportă, însă, observații din perspectiva faptului că va conduce la inexistența obligației de a se stabili, în prealabil, printr-o hotărâre definitivă, răspunderea penală sau disciplinară, după caz, a magistratului.

Astfel, din modul de redactare a dispozițiilor propuse rezultă că, pentru a se îndrepta împotriva statului cu solicitarea de reparare a prejudiciilor materiale, este suficient ca partea să fi uzat de toate căile de atac împotriva hotărârii ce se pretinde a constitui o eroare judiciară, fără a fi necesar ca, în prealabil, să se fi constatat de către instanțele de judecată existența acestei erori; or, în mod evident, o astfel de idee nu poate fi acceptată.

O altă propunere privește înlocuirea posibilității statului de a se îndrepta cu acțiune în regres împotriva magistratului care, cu rea-credință sau gravă-neglijență a săvârșit eroarea cauzatoare de prejudicii cu o obligație în acest sens.

În fine, cea de-a treia propunere vizează majorarea considerabilă (de 10 ori) a termenului actual de prescripție a dreptului la acțiune, de la 1 an la 10 ani, fără, însă, a se oferi o justificare în acest sens.”

La dezbaterea propunerii, în conformitate cu prevederile art.61 din Regulamentul Senatului, cu modificările ulterioare, au participat reprezentanți de la Înalta Curte de Casație și Justiție și de la Consiliul Superior al Magistraturii, care au susținut respingerea inițiativei legislative.

În ședința din data de 10 noiembrie 2015, membrii prezenți ai comisiei au hotărât să respingă prezenta inițiativă legislativă, întrucât, astfel cum au fost formulate, prevederile acesteia nu sunt de natură să creeze, în mod real, mecanisme de răspundere a magistraților, care „să reprezinte o garanție a calității actului de justiție și a eficienței justiției, ca serviciu public, menit să protejeze valorile consacrate de Constituție și de celelalte legi“, astfel cum se pretinde în Expunerea de motive. Astfel, adoptarea acestei propuneri ar genera vulnerabilități în sistemul judiciar, până la îngrădirea independenței magistraților.

Orice societate democratică are ca principal deziderat asigurarea și creșterea calității actului de justiție și a eficienței justiției, în vederea protejării valorilor consacrate de legea fundamentală și de legislația în vigoare, dar trebuie avute în vedere toate aspectele angrenate în asigurarea eficienței justiției.

La momentul actual, răspunderea materială a magistraților pentru erori judiciare este reglementată în art.52 din Constituția României, republicată, și art.96 din Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor, republicată.

Modificarea alin.(4) al art.96 din Legea nr. 303/2004 în vigoare, astfel cum se propune de inițiatori, “în cazul în care partea a uzat de toate căile de atac prevăzute de lege împotriva hotărârii ce se pretinde a constitui o eroare judiciară“, nu presupune, în mod expres, stabilirea, în vreun fel, a răspunderii penale sau disciplinare a judecătorului sau procurorului pentru o faptă săvârșită în cursul judecării procesului și, mai ales, dacă această faptă a fost de natură să determine o eroare judiciară, așa cum prevede acest alineat, actualmente. Prin urmare, în textul propus prin această inițiativă legislativă la alin.(4), nu s-a menținut prevederea în vigoare în sensul existenței, în mod obligatoriu, a unei hotărâri definitive (prin care s-a stabilit răspunderea penală sau disciplinară a

judecătorului sau procurorului), ca și condiție prealabilă pentru nașterea dreptului persoanei vătămate la repararea prejudiciilor materiale cauzate de erorile judiciare.

Ca atare, modificarea alin.(7), în sensul îndreptării statului, în mod obligatoriu, cu o acțiune în despăgubiri împotriva judecătorului sau procurorului este lipsită de fundament constituțional, câtă vreme nu s-a stabilit, printr-o hotărâre judecătorească definitivă, faptul că aceștia au săvârșit eroarea judiciară cu rea-credință sau gravă neglijență. Este nevoie ca acest aspect să fie reglementat expres, nu să se presupună. În prezent, conform prevederilor alin.(6) al art.96 din Legea nr. 303/2004, pentru repararea prejudiciului, persoana vătămată se poate îndrepta cu acțiune numai împotriva statului, reprezentat prin Ministerul Finanțelor Publice. În completare, dispozițiile alin.(2) al art.1384 din Legea nr.287/2009 privind Codul civil, republicată, cu modificările ulterioare, sunt în sensul: *“Când cel care răspunde pentru fapta altuia este statul, Ministerul Finanțelor Publice se va întoarce în mod obligatoriu, pe cale judiciară, împotriva aceluia care a cauzat prejudiciul, în măsura în care acesta din urmă este răspunzător, potrivit legii speciale, pentru producerea aceluia prejudiciu”*.

La alin.(8) al aceluiași articol, se propune un termen de prescripție a dreptului la acțiune de zece ani. Apreciem că, prin creșterea termenului de prescripție, în contextul celorlalte modificări propuse, este grav afectat principiul securității raporturilor juridice, în cazul în care se adoptă propunerea legislativă în forma prezentată. În prezent, potrivit dispozițiilor art.2518 din Legea nr.287/2009 privind Codul civil, sunt doar trei cazuri în care, în termen de 10 ani, se prescrie dreptul la acțiune, și anume: drepturile reale care nu sunt declarate prin lege imprescriptibile ori nu sunt supuse altui termen de prescripție; repararea prejudiciului moral sau material cauzat unei persoane prin tortură ori acte de barbarie sau, după caz, a celui cauzat prin violență ori agresiuni sexuale comise contra unui minor sau asupra unei persoane aflate în imposibilitate de a se apăra ori de a-și exprima voința și repararea prejudiciului adus mediului înconjurător.

În ședința din 10 noiembrie 2015, senatorii au apreciat că legislația în vigoare (Constituția României, republicată, Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor, republicată și Legea nr.287/2009 privind Codul civil) oferă pârgurile necesare în sensul asigurării calității actului de justiție, inclusiv prin mecanismele de răspundere a magistraților. În cazul erorilor judiciare, cetățeanul este protejat, din punct de vedere patrimonial, pentru prejudiciile suferite, iar magistrații răspund civil, disciplinar și penal, în condițiile legii. Răspunderea materială (acțiunea în despăgubiri) a magistraților e determinată de resorturile administrative ale justiției. Subliniem că eficiența justiției

depinde de răspunderea civilă, materială și disciplinară a magistraților, fără ca acestea să fie singulare în construirea edificiului statului de drept. Înfăptuirea justiției și apărarea intereselor generale ale societății, a ordinii de drept, precum și a drepturilor și libertăților cetățenilor trebuie asigurate în mod echilibrat, prin desfășurarea unei activități judiciare care să țină cont de drepturile și libertățile cetățenilor, dar și de drepturile și obligațiile magistraților.

În ședințele din 27 octombrie și 10 noiembrie 2015, membrii Comisiei juridice au reanalizat propunerea legislativă, respinsă de Camera Deputaților, și au hotărât, cu unanimitatea voturilor senatorilor prezenți, să adopte un **raport suplimentar de respingere a propunerii legislative**.

În consecință, Comisia juridică, de numiri, disciplină, imunități și validări supune spre dezbateră și adoptare, Plenului Senatului, **raportul suplimentar de respingere și propunerea legislativă**.

În raport cu obiectul de reglementare, inițiativa legislativă face parte din categoria **legilor organice** și urmează a fi adoptată potrivit art.76 alin.(1) din Constituție, republicată.

Potrivit dispozițiilor art.75 alin.(1) din Constituția României, republicată, și ale art.88 alin.(8) pct.2 din Regulamentul Senatului, cu modificările ulterioare, Senatul este **Cameră decizională**.

[Redacted]

Președinte,

[Redacted]

Senator Cristian Boboc

[Redacted]

Secretar,

[Redacted]

Senator Doina Elena Federovici

[Redacted]

Întocmit,
consilier Raluca Cremenescu